

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
และกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ
วันที่ 14 สิงหาคม 2551 ณ โรงแรมเอเชีย

ขอบเขตการนำเสนอ

- สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลง
 - กระแสโลกาภิวัตน์
 - ข้อมูลข่าวสาร
 - รัฐธรรมนูญ
 - นโยบายของรัฐบาล
 - กฎหมายภายในประเทศ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

หลักการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

- รัฐธรรมนูญให้หลักประกันสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ
- รัฐธรรมนูญให้หลักประกันเสรีภาพการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น หน่วยงานของรัฐ
- การรับรองสิทธิการแสดงออก (Right to Expression) จะไม่มีประโยชน์ หากบุคคลไม่มีสิทธิที่จะได้รับ หรือเข้าถึงข่าวสารของราชการ

หลักการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

- รัฐธรรมนูญมุ่งจะคุ้มครองการรับรู้ข้อมูลสาธารณะของราชการ ภายใต้หลัก “ รัฐรู้อะไร ประชาชนรู้สิ่งนั้น ”
- หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นหลัก การอ้างเพื่อปกปิดเป็นเพียงข้อยกเว้น
- พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ เป็นเครื่องมือส่งเสริมประชาธิปไตย แบบทางตรง ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด รับผิดชอบ แก้ปัญหา และ ผลักดันให้รัฐระมัดระวังในการบริหารอย่างถูกต้อง เทียงธรรม

หลักการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

- เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ให้รัฐ หรือเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจจำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

หลักการและเหตุผล

- ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น สมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

- เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ
- เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมือง ได้ถูกต้อง
- ส่งเสริมให้รัฐบาลเป็นไปโดยประชาชนมากขึ้น
- เพื่อคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในครอบครองของรัฐ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากกฎหมาย

- สร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน
- มีส่วนร่วมในทางการเมือง
- พิทักษ์สิทธิประโยชน์
- พัฒนาระบบประชาธิปไตย

หลักการตามกฎหมาย

- เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น
- ข้อยกเว้นต้องเป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น
- การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

โครงสร้างของกฎหมาย

- บทนิยาม
- การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย
- ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- เอกสารประวัติศาสตร์
- คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
- คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- บทกำหนดโทษ

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งที่มีสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใดๆ ไม่ว่าจะการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ข้อมูลข่าวสาร

- สิ่งสื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง
- สื่อความหมายโดยสภาพของสิ่งนั่นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ
- อยู่ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง
- การบันทึกโดยคอมพิวเตอร์หรือวิธีที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ
2. ไม่ว่าจะจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการ ส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หน่วยงานของรัฐ

- ราชการส่วนกลาง
- ราชการส่วนภูมิภาค
- ราชการส่วนท้องถิ่น
- รัฐวิสาหกิจ
- ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
- ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี
- องค์การควบคุมการประกอบวิชาชีพ
- หน่วยงานอิสระของรัฐ

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

องค์กรที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย

- องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ
- สภานายความ
- แพทยสภา
- คณะกรรมการควบคุมการประกอบอาชีพวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม
- เนติบัณฑิตยสภา
- สภาผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
- สัตวแพทยสภา

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ**สิ่งเฉพาะตัวของบุคคล** เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัสหรือ**สิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้** เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ**สิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย**

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- “**คณะกรรมการ**” หมายความว่า คณะกรรมการ
ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ประเภทของข้อมูลข่าวสาร

- ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้
 - ข้อมูลข่าวสารที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา (ต้องรู้)
 - ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานจัดไว้ให้ประชาชนเข้า
ตรวจดู (อยากรู้)
 - ข้อมูลข่าวสารที่มีการร้องขอให้เปิดเผย (ควรรู้)
- เอกสารประวัติศาสตร์
- ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- ข้อมูลข่าวสารที่อาจไม่ต้องเปิดเผยก็ได้

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

หลักการเปิดเผย

- เปิดเผยเป็นหลัก
- ปกปิดเป็นข้อยกเว้น
- ต้องรู้ (มาตรา 7)
- ควรรู้ (มาตรา 9)
- อยากรู้ (มาตรา 11)

สิทธิในการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารราชการ

เข้าถึง 3 ทาง

- 1) การพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
(มาตรา 7)**
- 2) การจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดู
(มาตรา 9)**
- 3) การจัดทำให้เอกชนเฉพาะราย
(มาตรา 11)**

ต้องรู้

นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ **ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา**
 - (1) **โครงสร้างและการจัดองค์กร**ในการดำเนินงาน
 - (2) **สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ**และวิธีการดำเนินงาน
 - (3) **สถานที่ติดต่อ**เพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
 - (4) **กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ** ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง
 - (5) **ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด**

ต้องรู้

นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- ข้อมูลข่าวสารใดที่ได้มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว ถ้ามีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้ว
- ให้นหน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาไว้เผยแพร่เพื่อขายหรือจำหน่ายจ่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร

ควรรู้

รวมและจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

- หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

(1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

(2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

(3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

(4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน

ควรรู้

รวมและจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

- (5) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงข้อมูลที่ห้ามเปิดเผย
- (6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
- (7) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย
- (8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ควรรู้

รวมและจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

- ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยอยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น
- บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารได้ ในกรณีที่สมควรหน่วยงานของรัฐโดยเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ ในการนี้ให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย

อยากรู้

เปิดเผยหรือจัดหาข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้กับประชาชนที่มาขอเป็นการเฉพาะราย

- ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้น
ระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควรให้
หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายใน
เวลาอันสมควรเว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผล
อันสมควร
- ข้อมูลข่าวสารของราชการใดมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงาน
ของรัฐจะขอขยายเวลาในการจัดหาให้หรือจะจัดทำสำเนาให้ในสภาพ
อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ข้อมูลข่าวสารนั้นก็

อยากรู้

เปิดเผยหรือจัดหาข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้กับประชาชนที่มาขอเป็นการเฉพาะราย

- ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐจัดหาให้ต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว**ในสภาพที่พร้อมจะให้ได้** มิใช่เป็นการต้องไปจัดทำวิเคราะห์ จำแนก รวบรวม หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ เว้นแต่เป็นการแปรสภาพเป็นเอกสารจากข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ในระบบการบันทึกภาพหรือเสียง ระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบอื่นใด แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ากรณีที่ขอนั้นมิใช่การแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า และเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้นั้นหรือเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ก็ได้

ให้คำแนะนำการยื่นคำขอ

- ข้อมูลข่าวสารที่จะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงาน ส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งนั้น หรือจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้คำแนะนำเพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

ประชาชนมีสิทธิร้องเรียน

- ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ปกปิดเป็นข้อยกเว้น

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

- ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จะเปิดเผยมิได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้

- (1) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ
- (2) การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการป้องกัน การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือการรู้แหล่งที่มาของ ข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม
- (3) ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการ เรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงาน ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจหรือ คำแนะนำภายในดังกล่าว

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้

- (4) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด
- (5) รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร
- (6) ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผยหรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น
- (7) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

หลักการเปิดเผย

- ต้องซ่งนำหน้ากระหว่าง
 - การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ
 - ประโยชน์สาธารณะ
 - ประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน

คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูล

- จะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้
- ต้องระบุไว้ด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดและเพราะเหตุใด
- ถือว่าการมีคำสั่งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นดุลพินิจ โดยเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามลำดับสายการบังคับบัญชา
- ผู้ขออาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่กระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้อื่น

- ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้นั้นเสนอคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องให้เวลาอันสมควรที่ผู้นั้นอาจเสนอคำคัดค้านได้ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
- ผู้ได้รับผลกระทบมีสิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยทำเป็นหนังสือถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ
- เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องพิจารณาคำคัดค้านและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบโดยไม่ชักช้า
- กรณีที่มีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นมิได้จนกว่าจะล่วงพ้นกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือจนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้มีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้

การอุทธรณ์คำสั่ง

- อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้นโดย
ยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ

การพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่มีคำสั่งมิให้เปิดเผย

- ต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยมิให้ข้อมูลข่าวสารนั้นเปิดเผยแก่บุคคลอื่นใดที่ไม่จำเป็นแก่การพิจารณา
- กรณีที่จำเป็นจะพิจารณาลับหลังคู่กรณีหรือคู่ความฝ่ายใดก็ได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการกระทำโดยสุจริต

- เปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยสุจริต
- ดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบ
- มีคำสั่งให้เปิดเผยเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งกว่าที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ หรือชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือประโยชน์อื่นของบุคคล และคำสั่งนั้นได้กระทำโดยสมควรแก่เหตุ

หน่วยงานของรัฐไม่พ้นจากความรับผิดตามกฎหมาย

- การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ไม่เป็นเหตุที่จะให้หน่วยงานของรัฐพ้นความผิดตามกฎหมายใด หากมีความเสียหายเกิดขึ้น
 - หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบกรณีอาจถูกผู้เสียหายฟ้องร้องทั้งทางแพ่งและอาญาได้
 - ให้รับผิดชอบในความเสียหายทางแพ่ง ส่วนทางอาญาเป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

ความหมาย

- “บุคคล” หมายความว่าบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยและบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

การจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- **(1)** ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงพอเท่าที่
เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้
สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการจัดให้มีระบบ
ดังกล่าวเมื่อหมดความจำเป็น
- **(2)** พยายามเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะกระทบถึงประโยชน์ได้เสีย
โดยตรงของบุคคลนั้น

(3) จัดให้มีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบ แก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้
- (ข) ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- (ค) ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- (ง) วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล
- (จ) วิธีการขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล
- (ฉ) แหล่งที่มาของข้อมูล

- **(4)** ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ
- **(5)** จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- เก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล
- หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบล่วงหน้าหรือพร้อมกับการขอข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลมาใช้
- ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติในกรณีที่ขอข้อมูลนั้นเป็นกรณีที่สามารถให้ข้อมูลได้โดยความสมัครใจหรือเป็นกรณีมีกฎหมายบังคับ
- ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบในกรณีที่มีการให้จัดส่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปยังที่ใดซึ่งจะเป็นผลให้บุคคลทั่วไปทราบข้อมูลข่าวสารนั้นได้

หลักการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูล
ที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้

ข้อยกเว้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- **(1)** ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
- **(2)** เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น
- **(3)** ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านการวางแผนหรือการสถิติหรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น
- **(4)** เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลใด

ข้อยกเว้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- **(5)** ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง เพื่อการตรวจสอบคุณค่าในการเก็บรักษา
- **(6)** ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าจะเป็คดีประเภทใดก็ตาม
- **(7)** เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล
- **(8)** ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว
- **(9)** กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

สิทธิของเจ้าของข้อมูล

- บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องให้บุคคลนั้นหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจสอบ หรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

การเปิดเผยรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

- การเปิดเผยรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด ถ้ากรณีมีเหตุอันควรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยต่อเฉพาะแพทย์ที่บุคคลนั้นมอบหมายก็ได้

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

- บุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้องตามที่แท้จริง
- มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้นๆ ได้
- หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าว และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

สิทธิอุทธรณ์

- หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามที่มีคำขอ
- ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร
- ยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ และไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุคำขอของตนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสารส่วนที่เกี่ยวข้องได้

เอกสารประวัติศาสตร์

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

- ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุครบกำหนดตามวรรคสองนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

- กำหนดเวลาต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการให้แยกตามประเภท ดังนี้
- **(1)** ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 14 เมื่อครบเจ็ดสิบห้าปี
- **(2)** ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 15 เมื่อครบยี่สิบปี

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

- กำหนดเวลาอาจขยายออกไปได้ในกรณีดังต่อไปนี้
- **(1)** หน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารของราชการไว้เองเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย โดยต้องจัดเก็บและจัดให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่จะตกลงกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร
- **(2)** หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นยังไม่ควรเปิดเผยโดยมีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้เป็นการเฉพาะราย คำสั่งการขยายเวลานั้นให้กำหนดระยะเวลาไว้ด้วย แต่จะกำหนดเกินคราวละห้าปีไม่ได้

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

- การตรวจสอบหรือทบทวนมิให้มีการขยายระยะเวลาไม่เปิดเผยจนเกินความจำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
- บทบัญญัติตามมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการตามที่คณะรัฐมนตรีออกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำลายหรืออาจทำลายได้โดยไม่ต้องเก็บรักษา

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

องค์ประกอบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- รัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน
- ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงกลาโหม
- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ปลัดกระทรวงการคลัง
- ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

องค์ประกอบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
- เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

องค์ประกอบคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
- ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจากภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่ง
คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกเก้าคนเป็นกรรมการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- **(1)** สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติ
- **(2)** ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ได้รับคำขอ
- **(3)** เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรี

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

- **(4)** พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน
- **(5)** จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราว ตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อย
ปีละหนึ่งครั้ง
- **(6)** ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ
- **(7)** ดำเนินการเรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี
มอบหมาย

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

- คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการ
- มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร คำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน/คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลง/ลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

- คณะกรรมการวินิจฉัย ๗ คณะหนึ่ง ๆ ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน และ ให้ข้าราชการที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเลขานุการ และ ผู้ช่วย
- กรณีพิจารณาข้อมูลของหน่วยงานรัฐแห่งใด กรรมการวินิจฉัย ๗ ซึ่งมาจากหน่วยงานรัฐแห่งนั้นจะเข้าร่วมพิจารณาด้วยไม่ได้

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

- คณะกรรมการส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัย ๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับคำอุทธรณ์
- คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์จากคณะกรรมการ กรณีขยายเวลาต้องแสดงเหตุผล และรวมเวลาทั้งหมดต้องไม่เกิน 60 วัน

บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษ

มาตรา 40

- ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

บทกำหนดโทษ

มาตรา 41

- ผู้ใดฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัด เงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่กำหนด ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มติคณะรัฐมนตรี

**มาตรการกำกับ
การบังคับใช้กฎหมาย**

มติ ค.ร.ม. 9 มี.ค.42

- 1. เมื่อ กขร.ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็น ต่อเรื่องร้องเรียนให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและโดยด่วนที่สุด**
- 2. เมื่อ สขร.ขอความร่วมมือ ขอเอกสาร/ข้อเท็จจริง ให้หน่วยงานของรัฐให้ ความสำคัญและให้ความร่วมมือ**

**3. เมื่อมีคำวินิจฉัยชี้แจง ให้ถือปฏิบัติตาม
ภายใน 7 วัน**

**4. หากไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุผล
สมควร ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษทาง
วินัยทุกกรณี**

**มติ ค.ร.ม.
28 ธ.ค. 47**

**ให้ทุกหน่วยงานบริการข้อมูลแก่ประชาชน
ด้วยความรวดเร็ว**

**กรณีมีข้อมูลพร้อมที่จะจัดหาให้ได้ ต้อง
ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว หรือ
ภายในวันที่รับคำขอ**

**- กรณีที่ข้อมูลที่ยอมมีจำนวนมาก หรือไม่
สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15
วัน จะต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 15
วัน รวมทั้งแจ้งกำหนดวันที่จะดำเนินการ
แล้วเสร็จให้ทราบด้วย**

**2. ให้นำ ประกาศประกวดราคา
ประกาศสอบราคา ผลการ
จัดซื้อจัดจ้างในรอบเดือน
เผยแพร่ผ่าน Web
Site**

**3. ให้ส่งเสริมการปฏิบัติตาม
กฎหมายข้อมูลข่าวสารอย่าง
เคร่งครัด โดยเน้นการฝึกอบรม
ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อ
ให้บริการข้อมูลแก่ประชาชน
อย่างมีประสิทธิภาพ**

**มติ ค.ร.ม.
11 เม.ย. 49**

**กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารเป็น *ตัวชี้วัด* (KPIs)
ประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐ
ในปี 2550**

**มติ ค.ร.ม.
20 ก.พ. 50**

**กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารเป็น *ตัวชี้วัด* (KPIs)
ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**

**มติ ค.ร.ม.
20 ก.พ. 50**

- ให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารราชการอย่างเคร่งครัด
- บรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถาบันการศึกษา

**มติ ค.ร.ม.
20 ก.พ. 50**

**ให้จัดทำเป็นส่วนหนึ่งของ
รายงานประจำปีของ
หน่วยงาน**

**รู้หรืออย่างไร
ประชาชนนรู้
อย่างนั้น**

เปิดเผยเป็นหลัก

ปกปิดเป็น

ข้อยกเว้น

ขอขอบคุณครับ